

Toimintaohje veritapaturmatilanteessa

Veritapaturmaksi katsotaan sellaiset verelle altistumiset, joissa veri voi aiheuttaa tartunnan työntekijälle/opiskelijalle (verisen neulan tai muun verisen esineen viilto tai pisto, veren joutuminen suun limakalvolle tai silmän sidekalvolle, veren joutuminen haavaiselle tai ihottumaiselle iholle). Terveelle iholle joutunut veri ei aiheuta tartunnan vaaraa. Veriteitse tarttuvia infektioita ovat hepatiitti B, hepatiitti C sekä HIV.

Insuliinineulanpisto: Insuliinineulan pisto tulkitaan verettömäksi pistotapaturmaksi, joten näyttöidenoton tarvetta ei yleensä ole työntekijästä/opiskelijasta, eikä potilaasta. Tee kuitenkin aina paikallishoito ja työtapaturmailmoitus. Tarvittaessa tilanne arvioidaan tapauskohtaisesti.

Ensiapu suoritetaan aina. Limakalvoroiskeet huuhdellaan runsaalla juoksevalla vedellä. Myös pisto- tai viiltoalueet puhdistetaan runsaalla juoksevalla vedellä kuivataan ja sen jälkeen desinfioidaan alkoholiliuoksella A 12T 80% tai Neo-Amiseptillä. Haavaa ei saa puristaa. Alkoholihaude jätetään iholle kahdeksi minuutiksi.

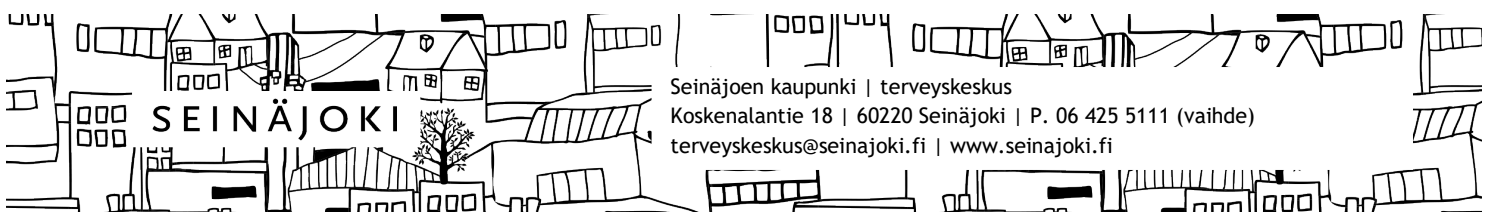
Työntekijä /opiskelija (veren kohde) ottaa virka-aikana yhteyttä työterveyshuoltoon tai opiskelijaterveydenhuoltoon ja muuna aikana päivystykseen. Yhteydenoton saanut taho kirjaa veritapaturmatilanteen asianosaisen sairauskertomustietoihin. Lähetepyyntö: **8812 VerKoh** (S-HBsAg, S-HBsAb, S-HCVAb, S-HIVAgAb)

Potilas (veren lähde) tutkitaan heti hänen suostumuksellaan, ota tarvittaessa yhteyttä potilasta hoitavaan lääkäriin/hoitajaan tai päivystysaikana päivystävään lääkäriin/hoitajaan. Mikäli veren lähde ei anna suostumusta, pyritään potilaan sairaskertomustietojen avulla selvittämään veriteitse tarttuvataudin kantajuus. Mikäli veren lähde ei kykene antamaan suostumusta (esim. tajuton potilas), voidaan näyttöet ottaa. Lähete tehdään päivystyspyyntönä: **8813 VerLäh** (S-HBsAg, S-HCVAb, S-HIVAgAb)

Laboratorio ilmoittaa positiiviset päivystysnäytevastaukset konservatiiviselle etupäivystäjälle. Mikäli veritapaturman lähteen todetaan kantavan verivälitteisesti tarttuvaa tautia (HIV, HBV, HCV), on työntekijä/opiskelija hoidettava välittömästi vastaanotolla/päivystyksessä.

Veritapaturman kirjaaminen Effican (yhteydenoton saanut taho) kysy altistuneelta:

- lyhyt tapahtumakuvaus, paikka?
- altistuneen tiedossa olevat omat verivälitteiset tartuntataudit?
- onko saanut hepatiitti B-rokotuksen?
- onko potilaalta otettu verikokeet?
- onko potilaalla todettu verivälitteistä tartuntatautia?

Seinäjoen kaupunki | terveyskeskus
Koskenalantie 18 | 60220 Seinäjoki | P. 06 425 5111 (vaihe)
terveyskeskus@seinajoki.fi | www.seinajoki.fi

Veritapaturmasta ilmoittaminen: Altistunut ilmoittaa asiasta lähiesimiehelle. Veritapaturmasta täytetään työtapaturmailmoitus vakuutusyhtiötä varten esimiehen toimesta ja HaiPro-työturvallisuusilmoitus (Effican juurihakemistosta) altistuneen toimesta.

Opiskelijasta täytetään veritapaturmailmoitus, jonka kopion opiskelija toimittaa opiskeluterveydenhuoltoon. Opiskelijan tulee ottaa yhteys oppilaitoksensa opintosihteeriiin, joka tekee ilmoituksen tapaturmasta oppilaitoksen vakuutusyhtiölle. Altistunut ilmoittaa potilaan näyttevastaukset työterveyshuoltoon tai opiskelija opiskeluterveydenhuoltoon (älä identifioi potilasta tietoturvasyistä).

Veriteitse tarttuvalle taudille altistuneen hoito

- **HIV-altistus:** Jos veren lähde on HIV-positiivinen, konsultoidaan infektiolääkärää, joka arvioi työntekijälle annettavan lääkityksen aloittamisen. Lääkkeitä säilytetään Seinäjoen keskussairaalan sairaala-apteekin päivystyslääkevarastossa. HIV-rokotetta ei ole olemassa.
- **Hepatiitti B-altistus, pieni verimäärä:**
Estohoito altistuksen jälkeen, vasta-ainetasovastausten mukaan;
-Rokotetun vasta-ainetaso riittävä ($>10\text{mlU/ml}$) ei aiheuta toimenpiteitä
-Rokotetun vasta-ainetaso riittämätön ($<10\text{mlU/ml}$) HepBQuin® 500IU annos 24h sisällä altistuksesta ja toinen annos kuukautta myöhemmin (estohoitoa voi harkita myöhemmin, jos tartuntariski jatkuu esim. työn puolesta).
-Ei rokotettu HepBQuin® 500IU + rokote, ensimmäinen hepatiitti B-rokoteannos tulee antaa mahdollisimman pian, mieluiten 7 päivän kuluessa.
- Mikäli altistunut ei ole saanut HBV-rokotusta, se järjestetään ilmaiseksi työntekijälle työterveyshuollossa tai opiskelijalle opiskeluterveydenhuollossa
- **Hepatiitti C- altistus:** seuranta ja lääkitys tarvittaessa

Altistuneen seuranta työterveyshuollossa ja opiskeluterveydenhuollossa

Toimitaan potilaan verinäytteiden vastausten mukaisesti. Jos veren lähde osoittautuu terveeksi ei jatkonäytteitä tarvitse ohjelmoida ja asian seuranta voidaan päättää.

Jos potilaan verinäyttevastaukset ovat positiiviset jatkoseurantanäytteet otetaan 3kk:n ja 6kk:n kohdalla. Konsultoidaan infektiolääkärää tarvittaessa.

Ohjeen laatijat:

Heinäkuu 2017

tartuntataudeista vastaava lääkäri Jaana Nummenranta

hygieniahoitaja Sari Albrecht

Lähteet: EPSHP:n Veritapaturmaohje (23.6.16),

Tays:n veritapaturmaohje (www.tays.fi),

HepBGuin®-eristysluvallisen valmisteen käyttöturvatiedote.

Työntekijä, jolle tapaturma sattui:

Nimi	Henkilötunnus	Ammatti	Toimipiste
Tapaturman sattumispäivä	Kellonaika	Työvuoro ☐ aamu ☐ ilta ☐ yö	
A Työkokemus nykyisessä ammatissa ☐ < 1 v ☐ > 1 v			
B Työpiste, jossa tapaturma sattui _____ ☐ potilashuone ☐ laboratorio ☐ lääkärin/hoitajan vastaanotto ☐ muu, mikä _____			
C Työtapaturman sattumistapa (yksi rasti) ☐ neulan pisto ☐ muun esineen viilto/pisto ☐ eritteen joutuminen suun limakalvolle/silmän sidekalvolle ☐ eritteen joutuminen haavaiselle/ihotumaiselle iholle ☐ muu, mikä _____			
D Elimistön kohta, mihin erite joutui (tarvittaessa useampi rasti) ☐ käsi ☐ silmien sidekalvo ☐ suun limakalvo ☐ muu kohta, mikä _____			
E Tilanne, jossa altistus sattui (yksi rasti) ☐ verinäytettä otettaessa ☐ infuusiota asetettaessa ☐ veristä välinettä potilaasta poistettaessa ☐ asetettaessa suojusta neulaan ☐ satuttaminen irralliseen esineeseen ☐ satuttaminen jätteissä olleeseen esineeseen ☐ verinäytettä/veristä näytettä käsiteltäessä ☐ muu, mikä _____			
F Vaikuttiko joku toinen henkilö tapaturman sattumiseen ☐ ei ☐ kyllä, miten _____			
G Oliko tapaturman sattuessa käytössä suojaimeja ☐ ei ☐ kyllä, mikä ☐ suojakäsine ☐ suu-nenäsuojus ☐ muu, mikä _____			
H Onko eritteen lähde (potilas tai muu henkilö) tiedossa ☐ ei ☐ kyllä Jos kyllä, niin onko eritteen lähde tutkittu, nyt ☐ pvm ____/____.20____ tai aiemmin ☐ pvm ____/____.20____, jonkun seuraavan viruksen suhteen: ☐ HIV ☐ hepatiitti C ☐ hepatiitti B ☐ muu, mikä _____			
I Johtiko tapaturma hoitotoimiin ☐ ei ☐ kyllä Jos kyllä, niin mihin: ☐ otettiin verikokeet ☐ paikallishoito ☐ B-hepatiittirokotus ☐ immunoglobuliini ☐ HIV-lääkitys			
J Onko HaiPro-ilmoitus tehty ☐ kyllä ☐ ei			

Palautetaan työterveyshuoltoon ja kopio esimiehelle

